

**Ecologische begeleiding MOB Wanroij:
VERSLAGLEGGING VELDBEZOEK AUGUSTUS**

Memo van het Bureau van de Zoogdierverseniging: N2014.16

DATUM	22-09-2014
PROJECTNUMMER	2014.028
PROJECTNAAM	ÉCOLOGISCHE BEGELEIDING MOB-WANROIJ
OPDRACHTGEVER	PROVINCIE NOORD-BRABANT
ONDERDEEL	VERSLAGLEGGING VELDBEZOEK
NOTITIE-VERSIE	1.0
AUTEUR(S)	M.J. SCHILLEMANS & H.J.G.A. LIMPENS
PROJECTLEIDER	M. J. SCHILLEMANS
DOCUMENTNUMMER	N2014.16

Inleiding

Op het terrein van de voormalige MOB Wanroij worden de gebouwen gerenoveerd en wordt een 'openlucht' museum gerealiseerd. De verschillende gebouwen worden door de gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis als verblijfplaats gebruikt. Renovatie van de gebouwen leidt tot aantasting van verblijfplaatsen worden aangetast en mogelijke slachtoffers onder de vleermuizen. Dit is in overtreding is met de flora- en faunawet indien er geen verdere maatregelen worden getroffen. Daarom is een ontheffing van de ff-wet aangevraagd. Onderdeel van de ontheffing is het mitigatie-/compensatieplan met bijbehorend ecologisch werkprotocol (Korsten en Limpens, 2010).

Als onderdeel van de ontheffingsaanvraag en het bijbehorende mitigatie- en compensatieplan zijn een aantal compensatiemaatregelen voorgesteld door het Bureau van de Zoogdierverseniging.

De compensatie maatregelen bestaan onder andere uit het realiseren van alternatieve verblijven voor de gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis in de vorm van

- daklijsten speciaal gemaakt zodat ze ruimte bevatten voor vleermuizen
- en het ophangen van een aantal vleermuiskasten.

Deze maatregelen staan beschreven in Korsten en Limpens, 2010.

De aanpassingen zijn bedoeld om zo snel mogelijk alternatieve verblijfplaatsen voor de vleermuizen te realiseren, die nog in het actieve vleermuisseizoen van 2014 door vleermuizen in gebruik kunnen worden genomen.

Het Bureau van de Zoogdierverseniging begeleidt de uitvoerder (Asbo BV). Zij heeft daartoe een toolbox (of kickoff) meeting ter plaatse uitgevoerd op 7 mei 2014. Tijdens dat overleg is het ecologisch werkprotocol verder toegelicht en doorgenomen en werden protocol en maatregelen uitgelegd vanuit de ecologie van de vleermuizen.

Onderhavig memo legt de bevindingen vast van het veldbezoek op 19-08-2014.

Resultaten

Tijdens het veldbezoek (19-08-2014) is geconstateerd dat alle vleermuiskasten zijn opgehangen volgens de kaart in bijlage I.

Bij één gebouw zijn de nieuwe pre-fab daklijsten met voorziening voor vleermuizen aangebracht. Bij de overige gebouwen zijn de oude daklijsten verwijderd. En bij een aantal gebouwen is ook het dak gestript. De daklijsten zijn –net- voor de start van het kraamseizoen verwijderd (voor 15 mei). Daarbij zijn verschillende –groepen- van vleermuizen aangetroffen (zie bijlage II).

Tijdens het veldbezoek deelde de opzichter mee dat bij de werkzaamheden half mei een werknemer door het dak is gezakt en dat de werkzaamheden aan de daken en daklijsten sindsdien stil liggen. Bij één gebouw zijn de daklijsten al wel aangebracht maar zijn de overige werkzaamheden aan het dak niet afgemaakt (de daklijsten en de ruimtes daarin zijn niet waterdicht).

Het is niet zeker wanneer de werkzaamheden aan de daklijsten weer gestart kunnen worden en wanneer deze afgerond zijn. Dit is niet eerder aan het Bureau van de Zoogdierverseniging medegedeeld (hoewel in het ecologisch werkprotocol is afgesproken dat onvoorziene gebeurtenissen zouden worden teruggekoppeld).

Gevolgen voor vleermuizen

Bovenstaande vertraging in de geplande uitvoering betekent dat vleermuizen tijdens de kraamtijd geen gebruik konden maken van de verblijfplaatsen. Zij konden in die periode echter uitwijken naar dieper gelegen spleten in de niet gestripte daken en de aanvullend aangeboden vleermuiskasten. Ook in de paartijd kon gebruik worden gemaakt van diezelfde locaties.

Dit is niet geheel conform werkprotocol, maar zal naar onze inschatting weinig impact op de staat van instandhouding / overleving van de vleermuizen hebben (gehad).

Voor wintertijd dienen er – weer - afdoende winterverblijfplaatsen te zijn. De vertraging van de uitvoering heeft ook invloed op de beschikbaarheid van winterverblijfplaatsen. De werkzaamheden rond de kozijnen die van invloed zijn op de toegankelijkheid en het microklimaat van de als winterverblijf gebruikte muren, zijn afgerond. Deze zijn dus weer beschikbaar.

De daken kunnen deze functie zonder de daklijsten niet vervullen. De al opgehangen kasten dienden als alternatief voor verblijven in de zomer en het najaar, en bieden daartoe geen afdoende alternatief voor winterverblijven.

Zonder voldoende vervanging voor de door vleermuizen gebruikte verblijfplaatsen in de winter, kunnen gevolgen op de populatie van de vleermuizen niet worden uitgesloten.

Advies voor vervolg

[A] De daklijsten dienen uiterlijk voor 1 november aangebracht te zijn (bij voorkeur voor 15 oktober). De daklijsten dienen na 1 november hun functie als winterverblijf te kunnen vervullen. Om vleermuizen tijd te geven de nieuwe verblijven al te verkennen is het aan te raden de nieuwe verblijven zo spoedig mogelijk te realiseren.

[B] Indien niet gegarandeerd kan worden dat de daklijsten uiterlijk 1 november (voorkeur 15 oktober) allen volledig geïnstalleerd zijn (dus inclusief het waterdicht aansluiten op de daken), dienen alternatieve verblijven te worden aangeboden.

Vleermuiskasten, speciaal voor de winter voor gebruik tegen muren, zoals het Schwegler 'Fledermaus-Ganzjahresquartier 1WQ', zijn daarvoor geschikt. Bij gebruik van dit type alternatief verblijf moeten 8 '1WQ's worden opgehangen.

Omdat dit nieuwe verblijven zijn, in een andere vorm en op iets andere locatie dan de oude verblijven, verdient het zeer de voorkeur om de kasten ruim voor 1 november op te hagen, uiterlijk in de eerste week van oktober. Zo kunnen de vleermuizen de kasten nog ontdekken en er aan wennen.

- Afstemmen acties in tijd: Uit de eisen aan het vroegtijdig beschikbaar zijn van – de al dan niet tijdelijke - alternatieve ruimtes voor winterverblijven (A en/of B), volgt eigenlijk:
- dat het noodzakelijk is vleermuiskasten van het voorgetelde type meteen, laatste week september 2014, te bestellen en alvast op te hangen.

[C] De vervangende kasten dienen bij voorkeur opgehangen te worden, nabij de locaties waar gewone dwergvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen in de late zomer en herfst zwermen of baltsgedrag vertonen. Beide gedragingen zijn indicatief voor overwinteringslocatie. Dit kan tijdens twee nachtelijke veldbezoeken worden uitgezocht.

Deze onderzoeksronden dienen bij voorkeur voor 1 oktober, met een mogelijke uitloop tot 1 november (bij goede weersomstandigheden) te worden uitgevoerd (conform vleermuisprotocol).

- Afstemmen acties in tijd: uit de eisen aan het vroegtijdig beschikbaar zijn van – de al dan niet tijdelijke - alternatieve ruimtes voor winterverblijven [A en/of B], en aan de tijdstippen en tijd [C] die nodig is om via veldwerk de meest optimale locaties voor de kasten te bepalen, volgt eigenlijk:
- dat het noodzakelijk is de optimale locaties zo snel mogelijk te bepalen door veldrondes eind september en begin oktober,
- tegelijkertijd 2 x 2 vleermuiskasten van het voorgetelde type zo snel mogelijk (en alvast) op te hangen bij L12 en L1 op in het veld in overleg nader te bepalen exacte locaties,
- en nogmaals 2 x 2 vleermuiskasten op te hangen op de in het veldonderzoek bepaalde grove locaties, en op in het veld in overleg nader te bepalen exacte locaties.

Literatuur

Korsten Erik & Herman J.G.A. Limpens, 2010 Vleermuizen op MOB Wanroij - adviezen ten behoeve van de renovatie. Notitie 2010.050 Bureau van de Zoogdiervereniging.

Limpens, H.J.G.A. 2013. Aanvullende informatie voor DR i.v.m. renovatie MOB Wanroij. Notitie 2013.03B Bureau van de Zoogdiervereniging i.o. Provincie Noord-Brabant.

BIJLAGE I: locaties kasten

BIJLAGE II: aangetroffen vleermuizen